

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

www: cppedpalevice.sk

Rodičom budúcich prváčikov

Blíži sa čas zápisov detí do školy - na plnenie povinnej školskej dochádzky. Mnohí rodičia si v tomto období kladú otázku: Bude sa naše dieťa vedieť učiť, bude sa vedieť sústrediť, písať, čítať, počítať, vydrží celé vyučovanie počúvať? Je zrelé a pripravené na školu? Rozdiel medzi dobrou a nie dostatočnou pripravenosťou uvedieme v nasledujúcich príkladoch:

Dobrá pripravenosť dieťaťa na školu:

- dobre sa vyzná v najbližšom okolí svojho bydliska; vie svoje meno, povie správne adresu bydliska,
- správne rozpráva, vyjadruje sa vo vetách; dokáže rozpovedať obsah rozprávky alebo zážitku z divadla, televízneho programu, a to dokonca celkom samostatne,
- vie povedať číselný rad do 10 aj ďalej, spoľahlivo určuje vzťahy viac – menej – rovnako,
- správne drží ceruzku, pastelku alebo kriedu; kreslí rado, vie povedať, čo nakreslilo,
- bez zábran sa hrá s inými deťmi, detí sa nebojí, rozpráva sa s nimi, správa sa k nim slušne,
- rado robí rôzne drobné práce, ochotne pomáha, radí, čo ako spraviť, má o veci záujem, nebojí sa ísť do obchodu, vybaviť odkaz; snaží sa veci urobiť čo najlepšie; chce, aby dostalo pochvalu,
- príkazom a pokynom dospelých sa podriaďuje, rozoznáva, čo sa smie a čo sa nesmie;

Slabá pripravenosť dieťaťa na školu:

- nevyzná sa v okolí svojho bydliska; nevie povedať adresu bydliska,
- dorozumieva sa len jednotlivými slovami alebo jednoduchými vetami, nedokáže zreprodukovať obsah rozprávky ani podľa pomocných otázok,
- nedokáže vymenovať číselný rad, neodhaduje vzťahy v malých množstvách,
- ceruzku, pastelku alebo kriedu drží nesprávne; kreslí neobratne, nerado; často nedokáže povedať, čo kresba predstavuje,
- s inými deťmi sa hrá nerado, nedokáže sa s nimi zhovárať, alebo sa správa k nim agresívne,
- drobné práce ho nebavia, nechce ich robiť alebo ich nedokončí,
- v menej známom prostredí má problém prispôbiť sa,
- príkazom sa často nepodriaďuje, správa sa nerozumne, nedbá na pokyny;

Ako rozvíjať osobnosť dieťaťa?

- Dôležitým predpokladom úspešného vývinu je dobrý zdravotný stav dieťaťa. Ak má dieťa zdravotné problémy a je v starostlivosti odborných lekárov, porozprávajte sa s nimi o vhodnosti zaškolenia.
- Treba mať istotu, že dieťa dobre vidí a počuje. Pokiaľ je to možné, poruchy reči by mali byť pred nástupom do školy odstránené.
- Rodičia a starí rodičia, snažte sa, aby Vaše výchovné pôsobenie bolo jednotné.
- Vytvorte dieťaťu pravidelný denný režim a dbajte, aby sa dodržiaval.
- Podľa svojich možností upravte dieťaťu izbu alebo pokojný pracovný kútik tak, aby tam malo svoj dobre osvetlený stolík s knižkami a pomôckami.
- Dieťa vychovávate najúčinnejšie vtedy, keď mu idete príkladom, keď ho nenásilne podnecujete a taktne riadite jeho činnosť.
- Na dieťa je najvhodnejšie pôsobiť v bežných životných situáciách – na prechádzkach, pri práci v domácnosti, na záhradke, kedy Vám pomáha alebo sa vedľa Vás hrá. Táto forma „učenia“ je pre predškolača najprirodzenejšia.

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

www: cppedpapplevice.sk

- Pri nácviku jednotlivých zručností začínajte vždy s cvičeniami, ktoré dieťa zvláda, a teda prežíva pri nich pocit radosti a úspechu.
- Cieľenej „hre na školu“ je vhodné venovať sa každý deň asi polhodinu. Striedajte náročnejšie cvičenia s jednoduchšími. Predškolač sa na jednu činnosť dokáže sústrediť iba krátko – 20 minút a menej, podľa charakteristík nervovej sústavy a použitých motivačných techník.
- Výkony dieťaťa nehaňte, neznevažujte, neporovnávajte s výkonom niekoho iného. Ak sa niečo výrazne nepodarí, dieťa povzbudzujte, že časom to bude stále lepšie a lepšie. Aj z nepatrných pokrokov alebo snahy o ne, sa radujte a dieťa pochváľte. Pracovné listy a výtvary odkladajte, robte z nich nástenku, aby ste neskôr s dieťaťom vedeli posúdiť, aké pokroky urobilo. Pesničky, básničky, rečový prejav môžete nahráť.
- Ak sa pri práci s dieťaťom vyskytnú ťažkosti, poraďte sa s pani učiteľkou v MŠ, psychológom, lekárom...

Niekoľko konkrétnych užitočných rád a námetov pre rodičov:

Rozvoj reči, presnosti a logiky myslenia:

- Ak dieťa správne nevyslovuje niektoré hlásky, navštívte logopéda.
- Pred dieťaťom vyslovujte správne a nepoužívajte výrazy, ktoré nechcete, aby hovorilo.
- Využívajte každú vhodnú príležitosť na vysvetľovanie neznámych slov a pojmov.
- Nacvičujte s dieťaťom riekanky; je vhodné, ak recituje občas postojáčky.
- Nechajte si od dieťaťa rozprávať jemu známe rozprávky; podporujte ho pomocnými otázkami alebo ho nechajte rozprávať podľa obrázkov.
- Nech Vám dieťa pravidelne rozpráva o svojich zážitkoch z chvíľ, ktoré nestrávil s Vami a Vy mu rozprávajte o svojich.
- Kupujte časopis pre najmenších, zakladajte dieťaťu jeho vlastnú knižničku a veďte ho k pravidelnému prezeraniu kníh a časopisov a k šetrnému zaobchádzaniu s nimi.
- Sledujte občas s dieťaťom detský program v televízii a hovorte s ním o jeho obsahu.
- Hrávajte sa s dieťaťom divadlo – napríklad s maňuškami: jednu vodí a rozpráva dieťa, druhú Vy.
- Navštevujte spolu kino, divadelné predstavenie a nechajte dieťa hovoriť o jeho zážitkoch.
- Zoznamujte dieťa postupne s údajmi o sebe, rodine, domove, bydlisku, o svojej práci; občas sa presvedčte, čo z týchto údajov si dieťa pamätá.
- Upevňujte pri všetkých vhodných príležitostiach význam pojmov: vpredu-vzadu, hore-dole, vpravo-vľavo, dnes-zajtra; učte dieťa vymenovať dni v týždni, ročné obdobia a ich charakteristické znaky.
- Snažte sa uspokojiť prirodzenú zvedavosť dieťaťa, trpezlivo a primerane odpovedať na jeho otázky.
- Veľký význam pre rozvoj myslenia, reči, citov a fantázie majú rozprávky; nie tie z televízie a videa, ale rozprávané alebo čítané rodičmi.
- Pre rozvoj myslenia je dôležitý humor a vedenie k chápaniu vtipov.

Cvičenia vhodné na rozvíjanie myslenia:

- Rozlišovanie vecí podľa jedného znaku: „Ktoré veci okolo sú červené?“ (zelené, modré, ... podľa farby), (zo skla, z dreva, ... podľa materiálu).
- Hra: „Všetko lieta, čo má perie.“ (všetko jazdí, čo má kolesá, všetko behá, čo má nohy...).
- Vymenujte rad slov a dieťa má povedať, čo majú slová spoločné, pomenovať veci jedným slovom (tvorba nadradených pojmov) napr.: hruška, jablko, čerešňa – to je ovocie; auto, lietadlo, vlak – to sú dopravné prostriedky; modrá, žltá, zelená – to sú farby.
- Označovanie protikladov: „Strom je veľký – kvietok je malý“, biele - čierne, svetlé - tmavé, studené - teplé, dobré - zlé, široké - úzke...

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

www: cppedpapplevice.sk

- Vytváranie viet z troch slov (povieme tri slová: les, stromy, rastú; dieťa vytvorí vetu: V lese rastú stromy.).
- Riešenie situácií: „Čo by sa stalo, keby si išiel ráno do škôlky v pyžamku....“, „...keby si sa pri prechode nepozrel doľava a doprava“, „...keby nikdy nesvietilo slnko“.
- Povieme vetu s nesprávnym obsahom a dieťa má rozpoznať, čo je v nej nesprávne (ryby žijú v lese a srnky v potoku,..).

Vytváranie a rozvíjanie matematických predstáv:

- využite rôznorodý materiál (gombíky, farbičky, kocky...) vytvárajte početové predstavy najprv do troch, potom do piatich až do desať a späť (5, 4, 3, 2, 1, 0),
- naučte dieťa k určitému počtu pridať alebo z neho ubrať určitý počet (k piatim kockám, ktoré sú na stole pridaj dve, odober tri a pod.),
- učte dieťa rozoznávať uvedené pojmy na konkrétnych predmetoch: málo - veľa, viac-menej, všetko - nič, veľký - malý, väčší-menší, najväčší - najmenší, dlhý - krátky, dlhší - kratší, najdlhší - najkratší, široký - úzky,
- učte dieťa rozoznávať a vytvárať rovnaký počet rôznych predmetov (ukážeme tri kocky a dieťa má pridať rovnaký počet farbičiek),
- z množstva predmetov rozložených na stole určovať počet rovnakých (sú tu 2 ceruzky, 3 kocky, 5 cukríkov,...),
- naučte dieťa rozlišovať a pomenovať základné geometrické tvary: kruh, štvorec, trojuholník, obdĺžnik, guľa, kocka,
- hrajte s dieťaťom hry „Človeče, nehnevaj sa“, „Domino“, „Pexeso“,
- nacvičujte poradové čísla (z radu kociek ukáž druhú, tretiu, piatu...);

Sluchové vnímanie:

- od malička dieťaťu spievajte, učte ho ľudové aj tanečné pesničky, riekanky, básničky,
- vytlieskavajte jednoduché riekanky, kratšie aj dlhšie slová,
- nacvičujte sluchovú analýzu slov nasledujúcimi hrami: na stôl poukladajte bežné predmety a hračky a vyslovte prvú slabiku niektorého z nich. Dieťa má potom slovo doplniť a predmet Vám podá (ktoré z vecí na stole sa začína na „bá...?“ Dieťa povie bábika a podá Vám ju. Ak je to pre dieťa ťažké, ukážete na bábiku, poviete: „bá“... a dieťa slovo doplní),
- „Čo je to? Je to na zemi a začína to na „ko...“ Dieťa doplní – koberec,
- „Poviem ti slovo a Ty vymysli iné, ktoré začína rovnako“ (poviete pero a dieťa pokračuje – papier, ponožky, piesok,... Môžete sa pri menovaní slov striedať),
- „Čo počuješ na začiatku slova pes? Počujeme tam „p“. Čo počuješ na začiatku slova les, doma, zem...,
- „Čo počuješ na začiatku slova oko? Počujeme tam „o“. Čo počuješ na začiatku slova ucho, auto...,
- podobne nacvičovať rozlišovanie spoluhlások a samohlások na konci slova,
- „V ktorých z týchto dvoch (troch, štyroch) slov počuješ „r“? – mačka, polievka, ryba...

Pohybová výchova:

- učte dieťa prekonávať strach z bežných prekážok – podliezanie a preliezanie prekážok, vystupovanie a zostupovanie po schodoch a rebríku striedavo pravou a ľavou nohou, preskakovať nízke prekážky, vystúpiť a zoskočiť zo stoličky,
- hrajte sa s loptou; nacvičujte vykopnutie, hádzanie a chytanie horným aj dolným oblúkom, chytanie odrazenej lopty zo zeme, steny...,
- učte dieťa skákať na švihadle,
- učte deti základom športov – plávanie, korčuľovanie, sánkovanie, lyžovanie,
- ved'te dieťa k pomáhaniu pri domácich prácach: zametanie, utieranie riadu, prachu, odkladanie vecí...

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

www: cppedpapplevice.sk

Rozvoj jemnej motoriky – obratnosť prstov:

- všimnite si, či je dieťa pravoruké, či prednostne používa ľavú ruku alebo je obojručné; neprecvičujte ho na používanie pravej ruky a radšej sa poraďte s odborníkom v poradni o správnom postupe,
- postupne zaobstarávajte pomôcky na výtvarnú činnosť: mäkké ceruzky, farbičky, fixky, vodové farby, hrubšie štetce, plastelínu, lepidlo, nožnice s oblými čeľušťami, baliaci papier, farebný papier, omaľovánky,
- veďte dieťa, aby za stolíkom správne sedelo a držalo správne ceruzku;

Cvičenia podporujúce rozvoj zručnosti ruky - je jedným z dôležitých predpokladov pre nácvik písania:

- každodenne trénujte zapínanie a rozopínanie gombíkov, zaväzovanie šnúrok, zapínanie zipsu, obliekanie bábik, skladanie skladačiek, navliekanie korálok a gombíkov na niť s tupou ihlou,
- pred nácvikom kresebného prejavu nechajte dieťa uvoľniť si ruku, vo vzduchu nech si skúša pohyb, ktorým bude kresliť,
- všetko robte spolu s dieťaťom, povzbudzujte ho, vyrobené dielka odkladajte, urobte z nich nástenku,
- z bieleho alebo farebného papiera dieťa vytrháva rôzne tvary – jabĺčka, lístočky, kruhy, štvorce, trojuholníky, ... z ktorých potom skladajte a na papier nalepujte väčšie obrazce,
- vystrihujte z papiera rôzne široké pásiky,
- odstrihujte z rohov papiera (časopisu), až sa papier minie,
- strihajte podľa nakreslených čiar, vystrihujte obrázky zo starých časopisov, nalepte ich tak, aby vznikol podľa fantázie dieťaťa nový obrázok,
- modelujte z plastelíny (z cesta) rôzne predmety,
- na dvere alebo stenu pripevnite čistý baliaci papier, na ktorý si dieťa postojáčky bude uvoľnenou rukou precvičovať veľkými ťahmi tvary, ktoré neskôr bude kresliť posediačky na papier formátu A4,
- učte deti kresliť jednoduché tvary: krúžky, elipsy, rovné, šikmé čiary, spodné a vrchné oblúčky, vlnovky (!všetko zľava doprava!);

Rozvoj v oblasti mravnej a citovej výchovy:

Dobre vychovávame, keď sa dieťa snažíme láskavo, citlivo, dôsledne a vlastným príkladom viesť k rešpektovaniu hraníc (stabilný denný režim, pestovanie pravidelnosti – ranné a večerné hygienické rituály, ukladanie k spánku v rovnakom čase a rovnakých podmienkach, odkladanie hračiek po hre, až po vedenie k rešpektovaniu svojho okolia).

Ak ponecháme dieťaťu príliš veľkú voľnosť, necháme ho nech iba ono určuje čo a kedy bude robiť, podporujeme jeho zameranie na seba, komplikujeme život dieťaťu, sebe aj okoliu.

Vo výchove by nemali prevažovať direktívne príkazy, zákazy a obmedzenia.

Dieťa postupne vedieme:

- k rozlišovaniu pojmov smieš a nesmieš,
- k schopnosti tlmiť citové výbuchy, ovládať sa,
- k poslúchnutiu pokynov dospelého,
- k podriadeniu sa určeným pravidlám (napr. v spoločenskej hre),
- k pravidlám spoločenskej komunikácie – vedieť o niečo slušne požiadať, poďakovať, poprosiť, spýtať sa, ospravedlniť sa, privítať a rozlúčiť sa, poblahoželať...,
- k správaniu sa na verejnosti a v rôznych situáciách (keď príde návšteva, v dopravnom prostriedku, v obchode...),
- k vyrovnávaniu sa s neúspechom, prehrou,
- k zapojeniu sa do kolektívu ako radový, ale aj vedúci člen,
- k rozdeleniu sa so súrodencami a kamarátmi, k vyrábaniu darčiekov a obdarovávaní z príležitosti sviatkov,
- k rozvíjaniu primeraného sebavedomia, úcty k sebe, k vyjadrovaniu vlastných pocitov,

CENTRUM PEDAGOGICKO – PSYCHOLOGICKÉHO PORADENSTVA A PREVENČIE

Mierová 1, 934 01 Levice

Č. tel: 036/6312 903

e-mail: ppplevice@mail.t-com.sk

www: cppedpalevice.sk

- k rozlišovaniu, čo je správne a čo nesprávne, vedieť posúdiť, čo je dobrý a zlý skutok,
- k priznaniu sa k prehrešku a prijatiu jeho následkov alebo trestu zaň,
- k prežívaniu radosti z hry, z urobenej práce, výtvoru,
- k pozitívnym vzťahom k členom rodiny, deťom, iným ľuďom, zvieratkám, rastlinám,
- k úcte k veciam, prírode (neublížovanie, neničenie),
- k vnímaniu krásy prírody, umeleckých diel – výtvarné diela, hudba, knihy, tanec;

Rozvíjanie samostatnosti dieťaťa:

- dieťa vedzte k pomoci pri domácich prácach; pridajte mu nejakú prácu, ktorú zvládne ako trvalú úlohu,
- učte dieťa orientovať sa v okolí bydliska, používať telefón, tlmočiť niekomu odkaz,
- učte dieťa samostatne sa starať o svoju úpravu,
- upevňujte samostatnosť v hygienických návykoch (umývanie zúbkov, rúk, sprchovanie, použitie WC),
- vedzte dieťa k upratovaniu a udržiavaniu svojich vecí v poriadku,
- učte dieťa odložiť po jedle zo stola, pomôcť pri umývaní a odkladaní riadu, že každá vec v domácnosti má svoje miesto,
- buďte pri výchove dieťaťa opatrní, ale nie úzkostliví, neprenášajte na dieťa svoj strach a obavy,
- nechajte dieťa zažiť pozitívne, ale aj negatívne dôsledky (v primeranej miere) jeho správania;

Želáme Vám, aby ste s Vaším dieťaťom zažili veľa objavných chvíľ.

Dieťa sa poteší každý deň niečomu, čo sa práve naučilo. Je to krásne obdobie, užite si ho spolu naplno.

Podpora rozvoja dieťaťa v uvedených oblastiach pozitívne ovplyvní jeho pripravenosť na školu.

Použité zdroje:

internet, interné materiály CPPPpP

Spracovala: Mgr. Alexandra Baranová, špeciálny pedagóg CPPPpP Levice